

Raadsbesluit

Raadsvergadering: 24 juni 2021

Zaaknummer : 841175
Afdeling : Ruimtelijk Beleid Heemstede
Portefeuillehouder : A.P. van der Have
Openbaarheid : Actief openbaar

ONDERWERP

Verstedelijkingsstrategie Metropoolregio Amsterdam

SAMENVATTING

In november 2019 hebben het Rijk en de Metropoolregio Amsterdam (MRA) de uitgangspunten bepaald voor de ontwikkeling van het toekomstige verstedelijkingsconcept van de MRA. Een tweede versie van het verstedelijkingsconcept is nu aan de MRA-deelnemers voorgelegd om hun zienswijze te vernemen.

Voorgesteld wordt in te stemmen het afgeven van de bij dit raadsvoorstel gevoegde zienswijze op versie 2 van het verstedelijkingsconcept voor de MRA.

JURIDISCH EN BELEIDSKADER

MRA Convenant van 32 gemeenten, 2 provincies en de Vervoerregio Amsterdam

BESLUIT B&W

1. De raad voor te stellen om in te stemmen met het afgeven van de bij dit raadsvoorstel gevoegde zienswijze op versie 2 van het verstedelijkingsconcept voor de Metropoolregio Amsterdam;
2. Het voorstel voor te leggen aan de commissie Middelen om advies te geven aan de raad (A-stuk).

BESLUIT RAAD

De raad van de gemeente Heemstede;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 25 mei 2021

besluit:

In te stemmen met het afgeven van de bij dit raadsvoorstel gevoegde zienswijze op versie 2 van het verstedelijkingsconcept voor de Metropoolregio Amsterdam.

De raad voornoemd,

de griffier,

de voorzitter,

AANLEIDING

Wat houdt de verstedelijkingsstrategie in?

De verstedelijkingsstrategie is de gezamenlijke strategie waarmee de MRA met het Rijk (en met andere partners) de koers uitzetten naar een duurzame en economische sterke metropool voor iedereen. Toekomstbestendig en evenwichtig; een internationale topregio met een hoge kwaliteit van leefbaarheid met elkaar versterkende lokale samenlevingen en kernen.

De Verstedelijkingsstrategie brengt samenhang en volgorde in de grote hoeveelheid lopende programma's en projecten, gemaakte afspraken en transities. Het verstedelijkingsconcept wordt opgebouwd uit drie onderdelen:

- het inhoudelijke verstedelijkingsconcept (ligt nu voor);
- de fasering van integraal te ontwikkelen gebieden en
- een investeringsstrategie.

De Verstedelijkingsstrategie vormt één van de uitvoeringslijnen van de MRA Agenda 2.0.

Voorgeschiedenis

In november 2019 hebben het Rijk en de MRA in het kader van het Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport (BO MIRT) de uitgangspunten bepaald voor de ontwikkeling van het toekomstige verstedelijkingsconcept van de MRA. Daarbij is tevens afgesproken dat de relevante lopende trajecten (zoals bijvoorbeeld "Samen Bouwen aan Bereikbaarheid – SBaB" en "Metropolitaan Landschap") de bouwstenen vormen voor de verstedelijkingsstrategie.

In Bestuurlijk Overleg Leefomgeving (BOL) van 8 juni 2020 is met de ministeries van BZK, I&W en EZK een aantal concrete inhoudelijke afspraken gemaakt over het woningprogramma tot 2030 in samenhang met prioriteiten bereikbaarheid, het evenwichtig spreiden (10%) van de werkgelegenheidsgroei over een aantal stadsharten, prioritaire no-regret-maatregelen voor het oplossen van capaciteitsproblemen in de energienetwerken en verdere uitwerking van deze afspraken voor enkele integraal te ontwikkelen gebieden.

In juli 2020 zijn de raden en staten geïnformeerd over de stand van zaken van dat moment.

Vervolgens is aan de hand van ambtelijke gebiedsgesprekken met deelname en inbreng uit de deelregio's inhoudelijke verdieping aangebracht in het verstedelijkingsconcept.

Als gevolg van de Coronacrisis is het tempo van het proces aangepast.

In het Bestuurlijk Overleg MIRT van 25 november 2020 is besloten om het vervolg van het proces verder langs twee sporen te laten verlopen:

1. Het vervolgproces MRA-Rijk: Dit zijn de afspraken met het Rijk voor de verstedelijkingsstrategie die onder andere input zijn voor de landelijke omgevingsagenda. Besluiten worden hierover genomen in het BO MIRT en in het BOL. De planning is dat de Verstedelijkingsstrategie als integraal onderdeel van de Omgevingsagenda Landsdeel Noordwest wordt vastgesteld in het BO MIRT van najaar 2021. (De MRA vormt samen met Metropool Utrecht het Landsdeel Noordwest).

Raadsbesluit

Raadsvergadering: 24 juni 2021

2. Het vervolgproces binnen de MRA: Dit zijn de afspraken die binnen de MRA worden vastgesteld over de gebiedsgerichte uitwerking van de Verstedelijkingsstrategie. Uiteraard dienen deze afspraken ook weer afgestemd worden met de lokale omgevingsvisies en –agenda's.

In maart 2021 zijn de raden en staten geïnformeerd over de planning en het besluitvormingsproces van de verstedelijkingsstrategie MRA. De planning werkt toe naar bespreking van de verstedelijkingsstrategie in het Bestuurlijk Overleg MIRT van november 2021.

De eerste versie van het verstedelijkingsconcept is op 30 maart 2021 vrijgegeven met de status 'ambtelijk concept' voor de consultatie van raden, Staten en stakeholders. Voor Zuid-Kennemerland is op 7 april 2021 dit eerste tussenproduct door de projectorganisatie toegelicht tijdens informatieve deelregionale radensessie en zijn de eerste reacties opgehaald.

Tijdens deze sessie is onder andere gediscussieerd over:

- de versnellingslocaties voor woningbouw (waarom nu pas?);
- de oplossingen voor de bereikbaarheid van de kust;
- de spreiding van de recreatie over "oud" én "nieuw" landschap (Park21);
- de noodzaak van de havenuitbreiding ten koste van de Houtrakpolder.

De opgehaalde reacties tijdens de deelregionale radensessies zijn betrokken bij de opstelling van de nu voorliggende tweede versie van het verstedelijkingsconcept. De MRA-deelnemers wordt gevraagd om voor 12 juli 2021 hun wensen en opvattingen over het verstedelijkingsconcept te geven. Voor Zuid-Kennemerland betreft dit vooral de ambities en de keuzevraagstukken die expliciet zijn opgenomen op pagina 57-61 van het verstedelijkingsconcept.

MOTIVERING

De aard en omvang van de verstedelijkingsvraagstukken vraagt om een integrale visie

Het Rijk werkt sinds een aantal jaren steeds vaker programmatisch samen met de stedelijke regio's van Nederland vanwege de steeds complexere verstedelijkingsvraagstukken die zich daar voordoen. Het MRA programma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid en de verstedelijkingsstrategie zijn hier voorbeelden van. De groei in de regio is namelijk aanzienlijk, de ruimte is beperkt en verschillende thema's grijpen complex op elkaar in.

Het oplossen van de wooncrisis, maar ook het faciliteren van de economische groei kan niet zonder maatregelen op het gebied van bereikbaarheid. Deze maatregelen waren toch al noodzakelijk en zeker ook voor de regio Zuid-Kennemerland. Bovendien bevindt de mobiliteit zich in een transitie naar OV en fiets dat om andere infrastructuur vraagt. Verder is het raadzaam om de gebiedsontwikkeling duurzaam te combineren met energietransitie, circulaire bouw en klimaatadaptatie, maar ook met een gezonde leefomgeving en een sociaal evenwicht in stad en regio.

Sinds de vaststelling van de MRA Agenda in 2020 werkt de regio Zuid-Kennemerland daarom in MRA-verband samen met het Rijk aan een verstedelijkingsconcept, waarin de genoemde thema's een plaats hebben gekregen. Het gaat hier niet zozeer om nieuwe beleidsafspraken, maar vooral om de uitwerking van de ruimtelijke consequenties van de verschillende, gecombineerde thema's voor de regio de komende decennia.

Raadsbesluit

Raadsvergadering: 24 juni 2021

De verstedelijkingsstrategie vormt de basis voor de investeringsbeslissingen van het Rijk voor de MRA

Het verstedelijkingsconcept van de MRA voor de middellange en lange termijn vormt met zijn ontwikkelprincipes, toekomstbestendige systemen, handelingsperspectieven voor integraal te ontwikkelen gebieden het gemeenschappelijke kader voor noodzakelijk geachte interventies van Rijk en regio. Het verstedelijkingsconcept is daarmee een belangrijke bouwsteen voor de nog op te stellen investeringsstrategie, waarin de investeringsbeslissingen in het kader van het BO MIRT en Rijk-regioprogramma's als "Samen Bouwen aan Bereikbaarheid (SBaB)" worden opgenomen.

Het is goed dat een complexe ontwikkeling als de verstedelijking in onze regio met consequenties voor leefomgeving, economie, woningbouw, mobiliteit en verduurzaming wordt aangepakt in samenhangende programma's en dat hiertoe een dagelijkse samenwerking met het Rijk is ontstaan. Het Rijk is een belangrijke partner bij de meeste thema's. Het is de bedoeling dat de Verstedelijkingsstrategie leidt tot snellere investeringsbesluiten bij Rijk en Regio.

De verstedelijkingsstrategie vormt de basis voor de ruimtelijke visie op de MRA van het Rijk

De verstedelijkingsstrategie van de MRA wordt onderdeel van de Omgevingsagenda Noordwest Nederland. Dit is de gebiedsgerichte uitwerking van de Nationale Omgevingsvisie (NOVI). Hiermee geeft de visie (mede) richting aan toekomstige provinciale en gemeentelijke omgevingsvisies en -agenda's.

Ambities en keuzevraagstukken voor Zuid-Kennemerland

Het Verstedelijkingsconcept brengt de ambities van de verschillende deelregio's (en dus ook die van Zuid-Kennemerland) goed in beeld, en ook de complexiteit ervan, bijvoorbeeld:

- de gebiedsontwikkeling rond knooppunten met goed bereikbare woningbouw en economische functies;
- het belang van recreatie en natuur rond de steden met nieuwe verbindingzones;
- een goed functionerend mobiliteitssysteem in en rond Haarlem voor regionaal verkeer en vervoer;
- kustversterking op de langere termijn als gevolg van zeespiegelstijging in combinatie met upgradering van de badplaatsen.

De grotere, ruimtelijke keuzevraagstukken in de MRA zijn meer in het Noordzeekanaalgebied gepositioneerd. Woningbouw, havenbedrijven, waterstof, circulaire economie en landschap strijden om de ruimte. De groene Houtrakpolder staat onder druk naast de Wijkermeerpolder. Hoewel buiten de gebiedsgrenzen (nu Haarlemmermeer) heeft behoud van de Houtrakpolder de aandacht van de naburige gemeenten.

ZIENSWIJZE COLLEGE

Algemeen

Wij onderschrijven de centrale gedachte achter de verstedelijkingsstrategie van een polycentrische ontwikkeling. De MRA bestaat uit veel verschillende en krachtige kernen, die elkaars kwaliteiten versterken. Ze liggen in een landschap dat al even gevarieerd is. Iedere partner brengt daarbij zijn eigen unieke kwaliteit in.

Zo bezien is het goed om te constateren dat naast de inzet op woningbouw, een goede verdeling van de werkgelegenheid in de MRA en balans in woon- en werklocaties ook wordt nagedacht hoe de MRA leefbaar blijft met aandacht voor duurzaamheid, klimaatadaptatie en landschap. Dit sluit goed aan op de ambities die Heemstede met betrekking tot de regio Zuid-Kennemerland heeft en de positie van Zuid-Kennemerland in de MRA.

Vanuit dit perspectief en met inachtneming van de inzet van de regio, zoals die is vastgelegd in documenten als de Zuid-Kennemer Agenda, het Ontwikkel-perspectief voor de Binnenduinrand en de Regionale Bereikbaarheidsvisie, hebben wij het voorliggende Verstedelijkingsconcept beoordeeld.

Wonen

Leidend principe voor Heemstede:

- Regionale samenwerking staat voorop bij het oplossen van knelpunten omtrent woningbouw en mobiliteit;
- Woningbouw en mobiliteit gaan samen
- Motie Heemstede; Groene Oase in de MRA/Binnenduinrand

Voor de toekomst heeft de raad van Heemstede uitgesproken dat groen, natuur en ruimte voor rust(recreatie)gebied belangrijke functies zijn, die even belangrijk zijn als woon- en werkfuncties. Heemstede fungeert in toenemende mate als toegangspoort tot de natuurgebieden binnen de Binnenduinrand en de MRA en vervult hierbij de functie van een groene, duurzame, historische en recreatieve oase. De door de raad aangenomen motie 'Heemstede; Groene Oase in de MRA/Binnenduinrand', waarin deze positionering nader is toegelicht, is als bijlage bij die zienswijze gevoegd.

Daarbij past geen grote verstedelijkingsambitie, de bijdrage van Heemstede aan de woningbouwopgave is de afgelopen decennia geleverd.

Mobiliteit

Leidend principe voor Heemstede:

- Behoud van Heemstede-Aerdenhout als intercity station en ontwikkeling tot OV-knooppunt;
- Omlegging van de N201 als auto-, snelbus- en snelfietsverbinding

Raadsbesluit

Raadsvergadering: 24 juni 2021

Het verbeteren van de bereikbaarheid is voor Heemstede een belangrijke randvoorwaarde voor de verdere ontwikkeling van de regio Zuid-Kennemerland. Alle vervoerwijzen (auto, OV en fiets) zijn daarbij van even groot belang. De vervoerwijze(n) die voor een maatregel het beste resultaat biedt of bieden, moeten voor die maatregel in beeld komen.

De ontwikkeling van de OV-knooppunten wordt in de verstedelijkingsstrategie goed geagendeerd. Het is goed om te constateren dat station Heemstede-Aerdenhout op de kaart voor de ontwikkelrichting van het mobiliteitssysteem van de MRA (p.54) als Intercitystation is aangeduid.

De HOV-as Zandvoort-Heemstede-Hoofddorp is gedeeltelijk (als onderdeel van andere verbindingen) wel aangeduid, maar wij missen deze verbinding als geheel op de genoemde kaart.

In het Verstedelijkingsconcept wordt de problematiek rond de N201 alleen geadresseerd in de context van de uitbreiding van de ring rond Amsterdam. Wij verzoeken u deze problematiek ook in de context van de leefbaarheid in de westflank te bezien. In het bijzonder wordt daarbij gedacht aan een extra oost-westverbinding, die een substantiële bijdrage kan leveren aan de vermindering van de nu al te grote verkeersdruk op de N201. Een verkeersdruk, die nog wordt vergroot door de substantiële woningbouwambitie voor de westflank van Haarlemmermeer.

Natuur/recreatie

Leidend principe voor Heemstede:

- Zet in op een goed netwerk aan wandel- en (snel)fietsroutes;
- Er moet een goede balans worden gevonden tussen recreatieve en toeristische ontwikkeling en het behoud van natuurwaarden in de Binnenduinrand.

Gezien de forse woningbouwopgave voor een al sterk verstedelijkte regio, is het van groot belang dat de natuurwaarden en de openheid, die er tussen de kernen aanwezig is wordt gekoesterd.

Heemstede zet voor het eigen grondgebied en voor de gehele Binnenduinrand in op behoud en versterking van deze waarden, van volbouwen van het buitengebied kan geen sprake zijn.

Tegelijkertijd komen deze waarden steeds meer onder druk te staan door de groeiende recreatiebehoefte. De groei in recreatie en toerisme heeft niet alleen een grote economische impact, maar ook effect op de ruimte, op de natuurwaarden en landschappelijke kwaliteit en op de leefkwaliteit van de inwoners. Voor de coronacrisis was er sprake van een hoge groeiverwachting van het aantal (internationale) toeristen. Nu leidt de groei van het aantal woningen, aantal inwoners en banen ook tot een groei van de recreatiebehoefte, zowel in de steden als in het buitengebied.

In het verstedelijkingsconcept wordt hieraan al de nodige aandacht besteed. De bevestiging van de ecologische verbindingzone van de duinen naar het

Raadsbesluit

Raadsvergadering: 24 juni 2021

achterland, met de gewenste recreatieve fietsverbinding naar de kust als koppelkans en de vergroting van het Nationaal Park en de doorontwikkeling van het recreatiegebied Spaarnwoude bieden goede kansen om zowel de in de regio aanwezige natuurwaarden te beschermen als de recreatieve druk te verminderen door deze meer over de hele MRA te spreiden.

Naarmate de verstedelijking toeneemt is het des te belangrijker te investeren in natuur en recreatie. Dit is bij uitstek een bovenlokale opgave en het is goed dat zowel de investeringskant als de beheerkant in de verstedelijkingsstrategie worden geagendeerd. Minder duidelijk is echter nog tot welke concrete acties dit gaat leiden. In de verstedelijkingsstrategie is hiervoor meer aandacht gewenst.

Economie en werk

Leidend principe voor Heemstede:

- De diversiteit aan bedrijvigheid moet worden behouden. Er moet niet worden gezocht naar grootschalige bedrijvigheid. In Heemstede moet wonen en werken ook gecombineerd kunnen worden.

De onderbouwing van de spreiding van werkgelegenheid over de MRA-regio is nog mager. De economische ambitie van Zuid-Kennemerland is steviger dan nu in het verstedelijkingsconcept staat verwoord. Redenerend vanuit het idee van de polycentrische ontwikkeling van de metropool zou het uitgangspunt moeten zijn dat in de deelregio's de groei van het aantal banen minimaal gelijke tred houdt met de toename van het aantal inwoners. Dit ter voorkoming van verdere scheefgroei van de woon-werkbalans en de hieraan gerelateerde benodigde mobiliteits-investeringen. Het toevoegen van werkfuncties rondom de ov-knooppunten is daarbij cruciaal om deze woon-werkbalans te behouden.

Veel bestaande bedrijventerreinen worden getransformeerd tot gemengde woonwerklocaties. Het behouden van voldoende gezonde bedrijventerreinen zoals Waarderpolder Haarlem Business Park is belangrijk om voldoende ruimte voor bedrijvigheid te blijven bieden. Het versterken van de economische samenwerking aan de westflank van de MRA (Zuid-Kennemerland, IJmond, Haarlemmermeer) is belangrijk en biedt kansen, mits de balans met de unieke kenmerken van Zuid-Kennemerland behouden blijft.

Betrokkenheid bij het proces

Het abstractieniveau van de verstedelijkingsstrategie en de hieruit voortvloeiende afspraken met Rijk en regio is hoog. De genoemde thema's en opgaven vragen om een degelijke uitwerking in programma's en projecten. De regio Zuid-Kennemerland blijft graag betrokken bij deze uitwerking.

FINANCIËN

Het betreft een ruimtelijke visie, waarvan de eventuele financiële effecten onderwerp van gesprek zijn van het bestuurlijk overleg MIRT. De resultaten van dat overleg zullen vervolgens weer worden verwerkt in de MRA begroting en verantwoord in de jaarverantwoording.

Raadsbesluit

Raadsvergadering: 24 juni 2021

PLANNING/UITVOERING

- Na de zomer wordt versie 3 van het verstedelijkingsconcept opgeleverd waarin de reacties van alle deelnemers zijn verwerkt, beoogde bestuurlijke afspraken voor het BO MIRT en een investeringsstrategie zijn toegevoegd;
- Na behandeling in de Stuurgroep van 17 september 2021 wordt de definitieve versie van de Verstedelijkingsstrategie, de investeringsstrategie en het vervolgproces voorgelegd voor het BO MIRT in november 2021;
- De verstedelijkingsstrategie wordt vervolgens door uw colleges aangeboden voor instemming in raden en Staten in het eerste kwartaal van 2022.

PARTICIPATIE EN COMMUNICATIE

Om tot dit verstedelijkingsconcept voor de MRA te komen, zijn gesprekken gevoerd met de betrokken ambtelijke organisaties, vertegenwoordigers van de platforms en bestuurders uit de deelregio's. De raden en Staten zijn gedurende het proces geïnformeerd over de voortgang van het proces (zie onder "Aanleiding") en op 7 april 2021 zijn de raden uit Zuid-Kennemerland uitgenodigd om hun reactie op de eerste versie van het verstedelijkingsconcept te geven.

Over de tweede versie van het verstedelijkingsconcept kunnen de MRA-deelnemers tot 12 juli 2021 een zienswijze geven.

DUURZAAMHEID

-

BIJLAGEN

- Aanbiedingsbrief Bestuurlijk Kernteam verstedelijkingsstrategie MRA d.d. 12 mei 2021;
- Verstedelijkingsconcept Metropoolregio Amsterdam 2030/2050 - versie II - april 2021;
- Concept-zienswijze op versie 2 van het verstedelijkingsconcept MRA, met bijlage.